

Pátrání po plukovníku **Stanislavu Rejtharovi**

Na práci se podíleli:

Barbora Yousifová
Aneta Tulachová
Matěj Hrin
Jan Pavel

a

Mgr. Zdeněk Brila

Pátrání po plukovníku Stanislavu Rejtharovi

28. říjen 1911 – 20. listopad 1977

Je tomu více jak sto let, kdy se v malé vesnici Kuroslepy poblíž Náměště nad Oslavou narodil budoucí vlastenec a hrdina Stanislav Rejthar. Ve svých dvaadvaceti letech se rozhodl pro život vojáka československé armády s přáním stát se pilotem bojového letadla. Sen se mu splnil v roce 1937, kdy se po absolvování leteckého učiliště stal poručíkem vojenského letectva.

A nyní víme, s kým máme tu čest.

Ale jak vše začalo, proč jsme se vydali po stopách plukovníka Rejthara?

Naše škola, prostřednictvím nás čtyř a pana Mgr. Brily se zapojila do zajímavého projektu se kterým přišla paní Kozumplíková.

Úkolem jsme byli všichni nadšeni, ale to jsme ještě nevěděli, co nás čeká. Nedovedli jsme si představit kvantum práce, neměli jsme představu, jak na to.

Po našem prvním zasedání, společném pro všechny skupiny, které se přihlásily v Praze 3, nám začalo být jasno. Nebude to sranda! Ale kdo se dal na vojnu, musí bojovat.

Naší skupině připadl plukovník Rejthar, který však již byl mrtev. Co s tím? Naštěstí žije jeho dcera, paní Olga Bezděková. Situace se začínala vyjasňovat.

Základem práce pro nás byla návštěva Ústředního vojenského archivu. Zde jsme se setkali i s jinými skupinami z ostatních škol. Byli jsme doslova obklopeni konkurencí, stále jsme však zůstávali sebevědomí a okolních skupin jsme si nevšímalí.

Za přítomnosti jednoho z vedoucích pracovníků Ústředního vojenského archivu jsme nejprve absolvovali prohlídku Invalidovny. Byly zde ještě vidět stopy po povodních v roce 2002, stopy, které Invalidovně na kráse nepřidaly. Ale výklad byl velmi poutavý a my jsme se dozvěděli mnoho nového.

To hlavní nás však teprve čekalo. Ve studijním sále jsme dostali do rukou originální spis plukovníka Stanislava Rejthara.

Ruce se nám chvěly rozčilením a vzrušením, když jsme se dotýkali materiálů starých skoro osmdesát let. Báli jsme se pomalu dýchat, abychom nějaký dokument nezničili a nezpůsobili nenahraditelnou škodu či ztrátu.

Před očima se nám odvíjel životní příběh muže, který v pravou chvíli nezaváhal a s nasazením vlastního života šel se zbraní v ruce hájit nejen svoji vlast, ale i čest důstojníka Československé armády.

Viděli jsme návrhy na povýšení, hodnocení nadřízených ve Velké Británii v době druhé světové války a pan učitel nás neustále upozorňoval na nové a nové skutečnosti a detaily, se kterými se zřejmě již nikdy nesetkáme – například originální podpisy generálů Janouška a Viesta, či na množství dokladů, ve kterých se jednalo pouze o povolení svatby, byť vojenské. Co vše ministerstvo národní obrany nepotřebovalo. Přesvědčili jsme se, že Stanislav Rejthar musel bojovat nejen jako letec proti nepříteli, ale i jako člověk proti úřední byrokracii.

Měli jsme možnost vidět záznamy o udělených vyznamenáních i záznamy z pozdějších let, které jsou spíše smutné a ukazují i nevděk části našeho národa.

Fotoaparáty cvakaly, papír se plnil poznámkami a my jsme si začali dělat představu, s kým máme tu čest.

Dalším zajímavým momentem pro nás byla četba knihy Dobří vojáci padli, kde jsme měli možnost našeho hrdinu poznat lépe.

Ale i to bylo málo. Vše vyvrcholilo 10. května 2012, kdy naší skupinu badatelů poctila svou návštěvou dcera hrdiny – paní Bezděková.

Více jak hodinu před příchodem této paní jsme se sešli a začali si připravovat diktafon, otázky, tužky a papíry. Byli jsme nervózní a zároveň vzrušení. Jaké to bude, jak s námi bude jednat, nebudeme se jí zdát malí a otravní? Otázek se rojila spousta, pan učitel nás uklidňoval, ale naše vzrušení sílilo každým okamžikem, kterým se čas prodlužoval a paní Bezděková ne a ne přijít.

Až po delším čase jsme z vrátnice školy dostali signál – je zde. Byli jsme napjati a pan učitel – pro tuto příležitost oblečen v černém, což jsme na něm nikdy neviděli – vyrazil paní Bezděkové naproti. Však ji také čekalo 140 schodů.

Po „vysokohorském“ výšlapu a vydechnutí nastalo klasické potřásání rukou a naše nervozita opadla, neboť paní Bezděková se ukázala jako velmi příjemná žena, s darem mluvit, vyprávět a do děje zatáhnout nenásilnou formou i ostatní.

Ani se nechce věřit, co vše se dá za život zažít. Paní Bezděková k nám byla velmi otevřená, milá a vlídná. Dopodrobna popisovala dobrodružný život svého otce, tak, jak ho slyšela z jeho úst, tak, jak si ho zapamatovala a tak, jak část svého života s ním prožila.

Mluvila o něm tak, jak si zaslouží, jako o hrdinovi Československé republiky. Hovořila o jednom z mnoha pilotů, kteří byli neprávem odstraněni a vyhozeni z práce, zbaveni hodností, vyznamenání a poslání do zapomnění.

Měli jsme možnost shlédnout krátký, ale o to unikátnější film z přivítání, tehdy ještě majora Rejthara, v jeho rodné vsi v roce 1945.

Slyšeli jsme o jeho bojích ve 131. stíhací peruti, o jeho sestřeleních a návratech do činné služby, seznámili jsme se s jeho převelením na východní frontu, odkud byl jako náčelník štábu letectva převelen na pomoc Slovenskému národnímu povstání.

Před námi defilovaly boje SNP i opětovné hrdinství Stanislava Rejthara, který po potlačení povstání převzal velení nad vojáky, kteří nemohli být evakuováni do SSSR a ustoupil s nimi do hor. Tím se jim podařilo uniknout z obklíčení a zachránit si životy. Pozdější, dlouhé skrývání se s falešnými doklady vyžadovalo tehdy, v pronacistickém Slovensku, velkou odvahu.

A přesto se vrátil. A nejenom ke svým, ale i s vítězným vojskem domů, do vlasti. Vrátil se jako hrdina, major, mnohonásobný nositel vysokých řádů a medailí.

Byl vítán jako statečný člověk, vlastenec. Byl povýšen do hodnosti podplukovníka a jmenován důstojníkem generálního štábu.

Ne všichni však byli ochotni přiznat tomuto podplukovníkovi zásluhy. Když Stanislav Rejthar po válce sháněl byt pro svou rodinu, kterou si přivezl z Velké Británie a přišel o něj požádat na tehdejší národní výbor, jeden z úředníků, který zřejmě strávil válku v závětrí, při pohledu na řádky vyznamenání, se ušklíbl a cynicky poznamenal, co že asi za války pan podplukovník dělal. Vše

doplnil slovy: „To jste nebyl dobrý voják, když jste se z války vrátil. Dobří vojáci padli.“

I tímto způsobem byli vítáni naši váleční hrdinové. A toto byla předzvěst padesátých let, kdy Rejthar bude propuštěn z armády a degradován.

Více jak tři hodiny uběhly a my jsme se loučili s dcerou hrdiny. A ještě jeden malý zážitek – to co zažíval Rejthar za války – poplach - jsme nechtěně zažili i my při naší besedě, kdy z ničeho nic byl vyhlášen cvičný požární poplach a aniž bychom chtěli, tak jsme se v duchu přenesli i s paní Bezděkovou někam na letiště ve Velké Británii ve chvíli, kdy se rozezvučely sirény a letci naskakovali do svých strojů.

V tomto krátkém shrnutí jsme se velmi stručně pokusili ukázat na hrdinství plukovníka Rejthara, které jsme propojovali s vlastními zážitky.

Plukovník Rejthar se nikdy nesklonil a jak sám prohlásil: „Jsem voják, k tomu jsem se v mládí sám rozhodl. A jako voják nabídl jsem vlasti svůj život. Vlast měla právo odejmout mi vše – zdraví, budoucnost i štěstí. Zbyla mi nyní jen má čest, a tu si chci udržet celou, bez poskvrny, neboť ona je dědictvím mých dětí“.

Stanislav Rejthar se již nedožil návratu demokratických poměrů v Československu.

Čest jeho památce.